

Helse- og omsorgsdepartementet

Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:

Saksbehandler:

Dato:

14/8595-46

Ulla Leth Ollendorff

17.12.2014

Utvidet rett for helsesøstre og jordmødre til å rekvirere alle typer prevensjonsmidler - Forslag til endring av forskrift 27. april 1998 nr 455 om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek § 2-5

Forslaget fra Helse- og omsorgsdepartementet gjelder:

Dagens ordning som er fra 2002, endret i 2006 gir helsesøstre og jordmødre i helsestasjons- og skolehelsetjenesten rett til å rekvirere korttidsvirkende hormonelle prevensjonsmidler til kvinner i alderen 16-19 år. HOD foreslår å utvide retten til å gjelde alle kvinner fra 16 år, uavhengig av tjenestested og for alle typer prevensjonsmidler også langtidsvirkende hormonell prevensjon (LARC). I forbindelse med endringen må helsesøstre og jordmødre også kunne rekvirere andre legemidler som er nødvendig i praksis (lokalbedøvelse og adrenalin).

Innspill fra Helsedirektoratet

Helsedirektoratet har tidligere gitt anbefalinger om utvidet rekvireringsrett for jordmødre og helsesøstre og støtter HOD sitt forslag til gjennomføring av ordningen.

Økt tilgjengelighet til prevensjon er viktig for å forebygge uønskede graviditeter og bidra til at kvinner får kontroll over egen seksuell helse. Det er særlig viktig med kompetanseheving av helsepersonell som inngår i ordningen for å få flere kvinner til å benytte LARC og en utvidelse av rekvireringsordningen som gjelder helsesøstre og jordmødre.

Helsedirektoratet har imidlertid følgende merknader:

1. Presiseringer til pkt. 7 Opplæringsbehov og justeringer i helsesøstres og jordmødres prevensjonsutdanning (*presiseringene skrevet i kursiv*):

Pkt. 7.1 Krav til kompetanse ved utvidet rekvireringsrett

Utvidelse av rekvireringsretten innebærer at helsesøstre og jordmødre må ha kompetanse i å gi råd og formidle optimale prevensjonsmetoder til kvinner fra 16 år frem til menopause. Helsedirektoratet vurderer at denne kompetansen dekkes gjennom dagens utdanning når det gjelder friske kvinner under 35 år. I følge vurderingen krever utvidelsen imidlertid at helsesøstre og jordmødre må ha særlig kompetanse i rådgivning, anamnese og risikoavveining ved rekvirering og anbefaling av prevensjon til kvinner over 35 år. Det gjelder spesielt medisinske forhold og tilstander som tilsier at hormonell prevensjon er kontraindisert, eller bare

kan brukes etter nøye risikoavveining. Det gjelder også råd og veiledning om prevensjon og sikkerhet mot graviditet rundt menopause.

Etter avsnitt 1:

Helsedirektoratet skal i samarbeid med Statens legemiddelverk revidere rekvirerings- og utleveringsforskriften som blant annet dekker rekvireringsrett på prevensjon for helsesøstre og jordmødre. I den forbindelse vil Helsedirektoratet foreta en vurdering av om helsesøstres og jordmødres rekvireringsrett eventuelt skal begrenses til indikasjon antikonsepsjon. Helsedirektoratet vil også vurdere rekvireringsretten i forhold til preparater der sikkerhet og effekt er etablert hos kvinner mellom 18 og 40 år og om retten til å rekvirere skal begrenses til aldersgrupper der data for sikkerhet og effekt foreligger.

Etter avsnitt 2:

Helsesøstre og jordmødre som skal rekvirere p-stav og spiral må ha dokumentert kompetanse som tilfredsstillende internasjonale kompetansebeskrivelser for disse metodene både når det gjelder teoretiske og praktiske ferdigheter. Vi viser til Helse- og omsorgslovens Kapittel 8 om kommunens plikt til å medvirke til undervisning og praktisk opplæring av helsepersonell, herunder etterutdanning.

Pkt. 7.2 Justeringer i prevensjonsutdanningen og krav til dokumentasjon – i siste avsnitt som heter:

Helsesøstre som ønsker å benytte rekvireringsrett og praktisere innsett av spiral, må dokumentere sin teoretiske opplæring og praktiske ferdigheter på samme måte som jordmødrene. Det betyr at de må ha tilsvarende kunnskaper som jordmødre om kvinners reproduktive system med hensyn til anatomi og fysiologi. Høgskolene vil derfor tilrettelegge for at de kan hospitere på relevante deler av jordmorutdanningen.

2. I øvrig vil Helsedirektoratet igjen uttrykke sin bekymring over at forslaget om utvidet rekvireringsrett for helsesøstre og jordmødre utelukker kvinner under 16 år. Dette bryter med intensjonen om å etablere en helhetlig og robust ordning som sikrer forutsigbarhet og likhet i tilbudet til alle kvinner i fertil alder. Det bryter også med intensjonene i WHO's anbefalinger for å styrke seksuell helse og sikre seksuelle rettigheter for unge, som Helsedirektoratets vurderinger bygger på.

I andre europeiske land som har etablert ordninger med lett tilgjengelig prevensjon til kvinner er det ingen nedre aldersgrense bruk av for disse ordningene. Både i våre anbefalinger og ved flere tidlige anledninger har Helsedirektoratet understreket viktigheten av at de yngste og mest sårbare kvinnene inkluderes i ordninger med lett tilgjengelig prevensjon. Vi viser for eksempel her til at gjennomsnittlig samleiedebutalder i Nord-Norge er 15 år – dvs. mer enn et år lavere enn for ungdomsbefolkningen på landsbasis. For en nærmere utdypning viser vi til det som er sagt om dette i rapportene *Utvidet rett til rekvirering av hormonelle prevensjonsmidler for helsesøstre og jordmødre – Helsedirektoratets vurdering (IS-1575) og Lett tilgjengelig prevensjon til unge kvinner. Helsedirektoratets vurdering og anbefaling (IS-1828).*

Vennlig hilsen

Knut-Inge Klepp e.f.
divisjonsdirektør

Ellen Margrethe Carlsen

avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk